

Landbruks- og
matdepartementet

Nasjonal konferanse om rovvilt, beitedyr og samfunn Webinar 25.-26.

**Aktuelt fra Landbruks-
og matdepartementet**

Statssekretær Widar Skogan

Klevgardane.

Foto: Arnvid Sæther

Landbrukspolitikken og rovdyr

- Landbruk over hele landet
- Utnytte produksjonsmulighetene
- Graslandet Norge
- Mer dyr på utmarksbeite
- Næringsutvikling basert på høstbare viltarter
- Rovdyrforvaltningen har innvirkning på jakt, beitebruk og bosetting

Reindriften i Nordland er i en eksistensiell krise!

- Felles uttalelse fra Reindriftn i Nordland: Vi, ledere av reinbeitedistrikter i Nordland, har vært samlet på Storjord i Saltdal 13. oktober 2020. Vi har én stor felles bekymring – framtida for reindriften i Nordland.
- Reindriftens produksjon og avkastning har gradvis blitt redusert gjennom flere år. De siste årene har den negative utviklingen akselerert. Nå står vi ved et veiskille – økonomisk, driftsmessig og kulturelt.
- Som reindriftsutøvere ønsker vi å produsere mat til mennesker, ikke bare til rovvilt.

Får ikke flyttet bjørn – sauebonden gir opp

Det er for risikabelt å flytte bjørnen som har tatt livet av hundrevis av sauer i Bardu nå i høst, mener Statens Naturoppsyn.

En av bøndene i området gir opp sauedrift og vil bytte næring.

Kilde: nrk.no

Landbruks- og
matdepartementet

FOTO: RUNE NORDGÅRD ANDREASSEN / NRK

Rovviltpolitikken

- 3 Stortingsmeldinger om rovvilt (1993, 1997, 2004)
- Rovviltforliket 2004, 2011
- 1 Stortingsmelding om ulv (2016)
- Prop. 90 L (2019-2020) om endringer i naturmangfoldloven

Regelverk

- Naturmangfoldloven og viltloven
- Bernkonvensjonen
- Nasjonale bestandsmål
- Todelt målsetting om rovvilt og beitedyr – **målkonflikt**
- Differensiert forvaltning

Bestandsstatus

- Jerv – overoppfyllt
- Ulv – overoppfyllt
- Gaupe – på bestandsmålet
- Bjørn – øker sakte og har passert 50 pst. av 13 ynglinger
- Kongeørn – mettet bestand

Tamreinnæringen i Norge

- 40% av Norges fastlandsareal er samisk reinbeiteområde
- Ca 215.000 rein i vårflokk
- I underkant av 3200 reineiere
- Internasjonalt forpliktet til å sikre grunnlaget for den samiske reindriften, herunder sikre opprettholdelse av den nomadiske driftsformen
- Store utfordringer pga arealinngrep, klimaendringer og tap til rovvilt

Sauenæringen

- Husdyr høster omkring 300 mill. fôrenheter fra utmarka, verdi om lag 1 mrd. kroner
- Tilsværer grasavling på ca. 1 mill. dekar (10 pst. av dyrket areal)
- 1,93 mill. sau beita mer enn 5 uker i utmarka i 2019
- Jordbruksavtalen stimulerer til økt utmarksbeite
- Kulturlandskap, biomangfold
- Periodevis overskudd av sau – prognosert balanse i 2021

Verdier av jakt

- Omsetning knyttet til jakt er beregnet til 2,1 mrd. kr
- Det felles drøyt 110 000 hjortevilt og villrein årlig
- 516 000 jegere
- Næringsutvikling basert på høstbare viltarter
- God folkehelse, fysisk og psykisk
- Mange kortreiste og sunne middager

Rapport fra arbeidsgruppe.
Avgitt 14. mars 2019

Handlingsplan for
næringsutvikling basert på
høstbare viltressurser

Etisk produksjon

- Etisk produksjon er viktig for dyra, dyreeier og forbruker
- Utmarksbeite i utgangspunktet positivt for beitedyra
- Tap og lidelse på utmarksbeite må forebygges
- Tap av sau i områder uten rovvilt er generelt lave (3-4 pst.)
- Høye tap på grunn av rovvilt og andre årsaker krever tiltak for å sikre dyrevelferden
- Mattilsynet fører tilsyn med dyrevelferd, også på utmarksbeite

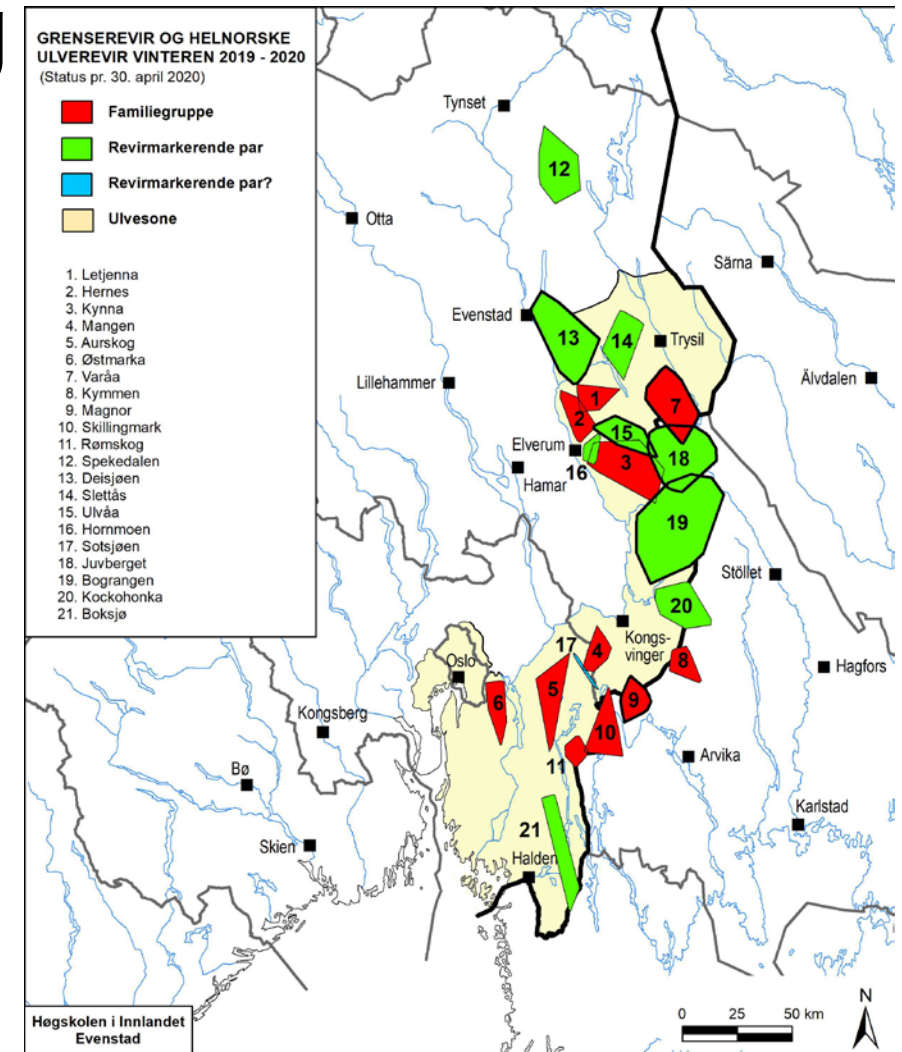
Landbruksdirektoratet

- Landbruksdirektoratet gis tydelig rolle i rovviltforvaltningen
- Landbruks- og reindriftsfaglige vurderinger av forvaltningsplanene på lik linje med Miljødirektoratet
- Faglige vurderinger ved bruk av FKT-midler
- L.dir fikk en ekstra bevilgning i statsbudsjettet til dette arbeidet

Styrking av todelt mål-forvaltning

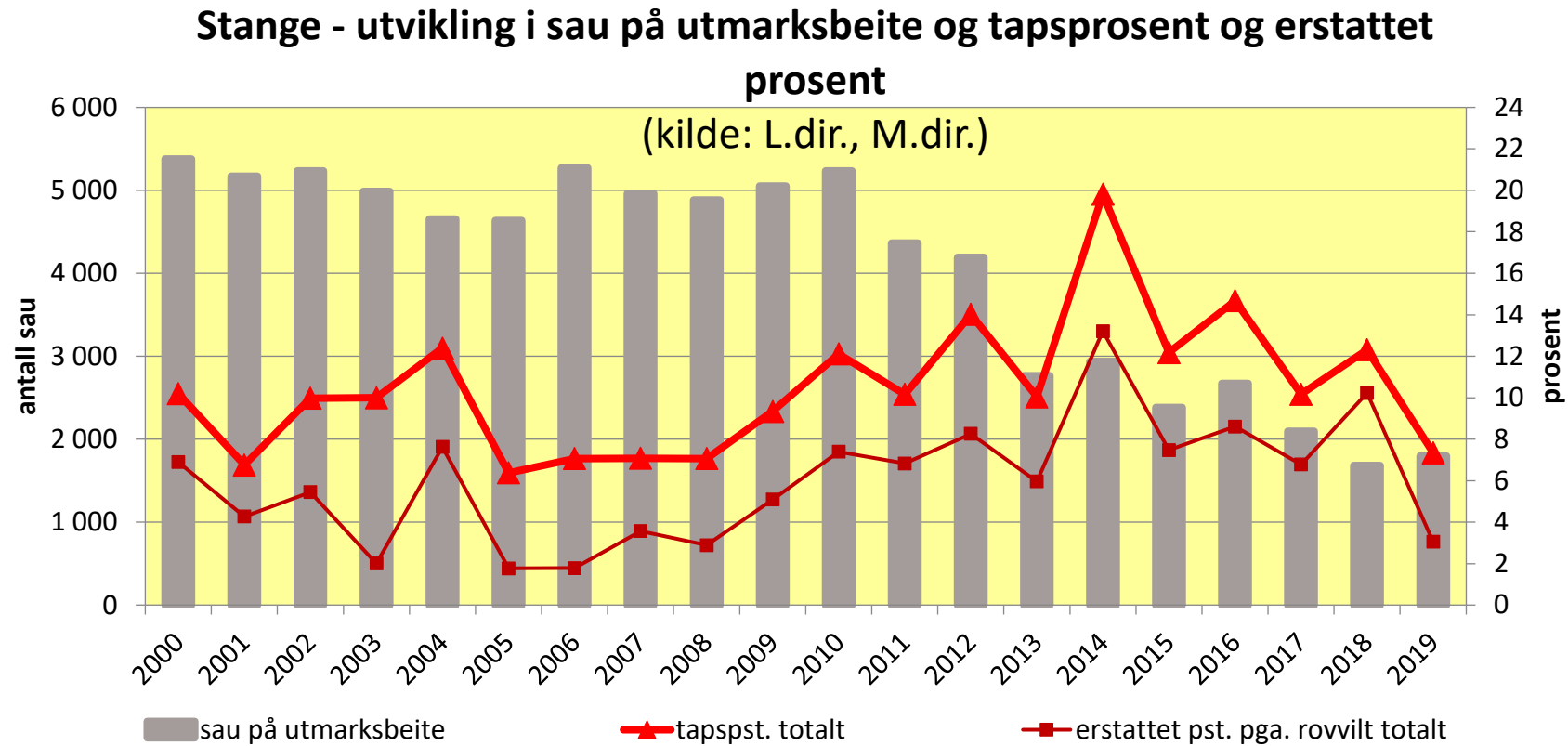
- Lisensfelling av ulv innenfor ulvesonen
- Mer effektiv lisensfelling av jerv
- Mer effektiv skadefelling v/fellingslag, SNO, hund, organisering, kommunikasjonsutstyr, mm.
- Flytting av bjørn og ulv vurderes faglig som en mulighet
- Dialogforum - KLD/LMD har dialog med USS, miljøorganisasjonene og næringsorganisasjonene
- Tillit til bestandsestimatene er grunnleggende

Forvaltningsplan for rovvilt

- Viktig rammebetingelse for levedyktig beitenæring
- Grunnlag for investeringer i 20-30-årsperspektiv
- Viktigste redskap for å nå todelt mål i rovviltpolitikken
- Tydelig soneforvaltning
- Viktig forskning om storfe i områder med store rovdyr
- God forankring i fagmiljøene, i berørte næringer og lokalsamfunn, er konfliktdempende
- Avvikling av sauehold i beiteprioriterte områder er konfliktskapende

Stange - i et beiteprioritert område

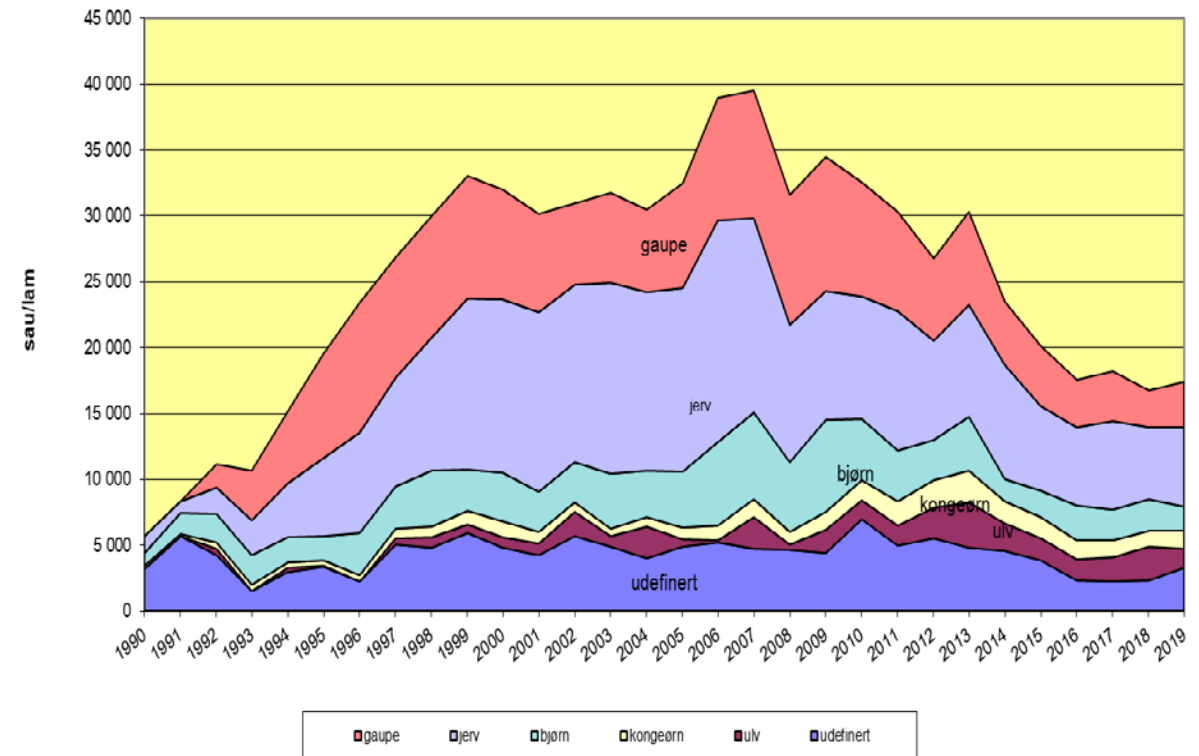

Erstattet sau pga rovvilt 1990-2019

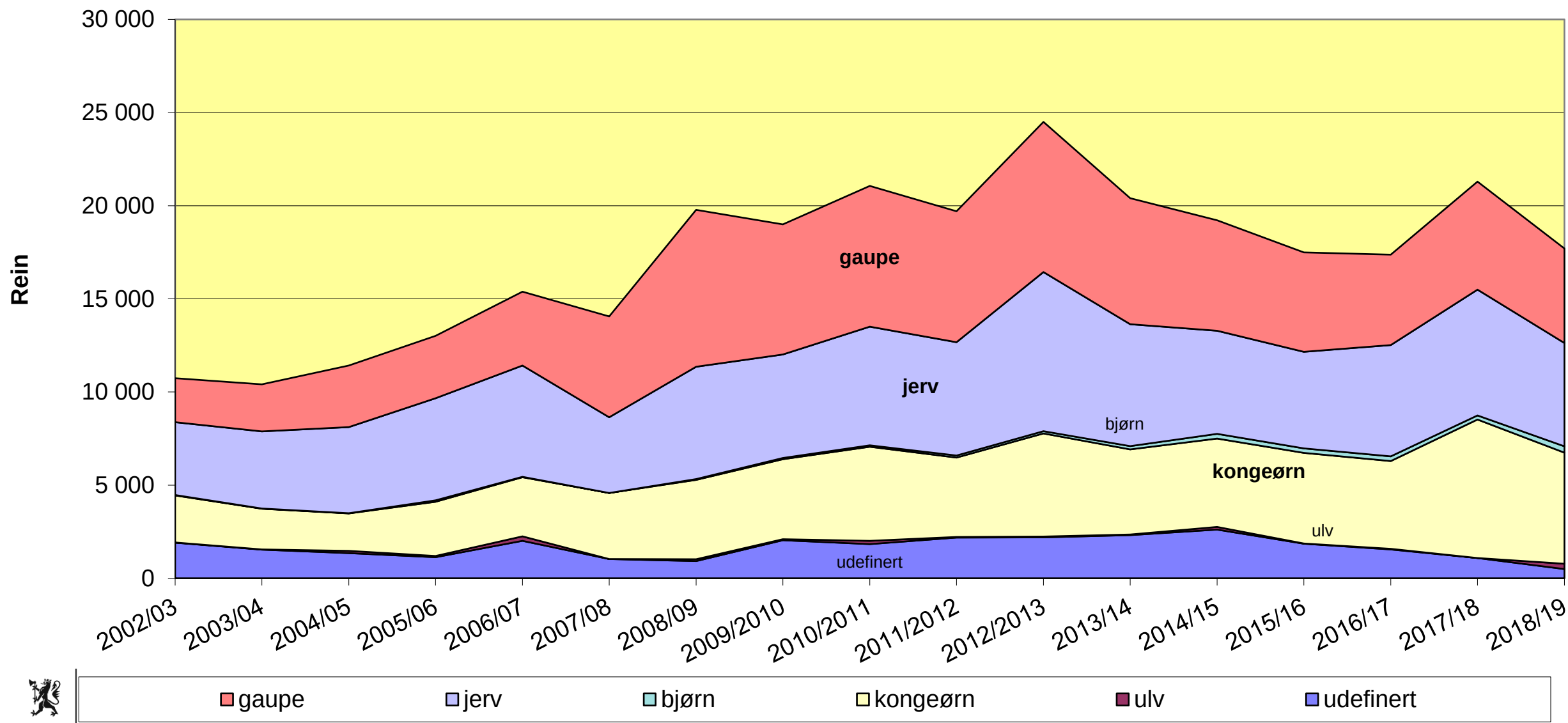
- 1992: 11.000 erstattet sau
 - 2007: 40.000 erstattet sau
 - 2019: 17.700 erstattet sau
 - 2020: 14.585 erstattet sau
-
- 1992 totaltap 4,4 pst. 92.000 sau
 - 2007 totaltap 6,7 pst. 129.000 sau
 - 2019 totaltap 5,1 pst. 99.000 sau

Tottaltap beregnet på grunnlag av Organisert beitebruk.

Landet - utviklingen i antall erstattet sau/lam fordelt på rovvdyr,
(kilde: M.dir.)

Landet - utviklingen i antall erstattet rein fordelt på rovdyr, (kilde: M.dir.)

Rovvilt og reindrift

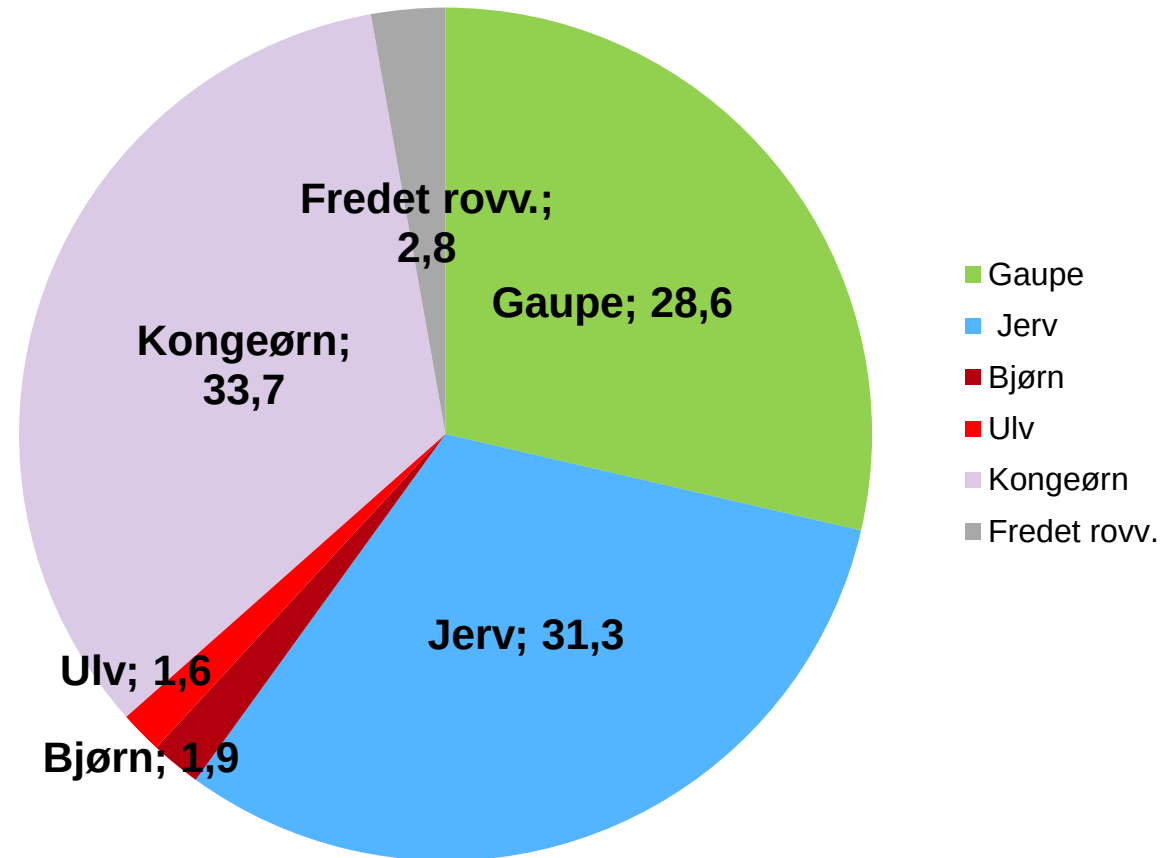
- Rovviltpolitikk har stor innvirkning på reindrift.
- Den todelte målsettingen ligger til grunn.
- Store tap av rein til rovvilt er en betydelig utfordring.
- Selv om reintallet i stort er redusert til et bærekraftig nivå øker den prosentvise andelen av tapene.
- Stor økonomisk og psykisk belastning ved store tap.
- Skape tillit gjennom handling. Viktig at erfaringskunnskapen til utøverne blir verdsatt og brukt.
- Forskningsprosjektet på ørn og forsøksordning på uttak av ørn i Troms er ikke kommet i gang.

Hovedutfordringer

- Overtallig jervebestand
- Kongeørn
- Gaupe har liten tilgang på annen mat enn rein i de nordligste fylkene.

REIN - Prosent erstattet pr. rovviltart 2018/19

JERV

- Overtallig bestand med 17 ynglinger (43 pst.) siste 15 år
- Jerv er stor skadegjører på sau og rein
- Rein er hovedføden til jerv i nordområdene
- Erstattet sau og rein tilsvarte 0,7 mill. kr/yngling i 2019
- Vinterbestanden er unødvendig høy
- Forvaltning omkring bestandsmålet er viktigste forebyggende tiltak
- Tiltak: effektivisering av lisensjakt, ekstraordinære uttak v/SNO

Øvre Sunndal

Foto: Oscar Puschmann

KONGEØRN

- Årsak til hhv. 1/3 og 8 pst. av erstattet rein og sau 2018-2019
- I Vest-Finnmark og Troms er ørn største skadegjørere
- Stabil bestand, noe økning siste 5-årsperiode (rovdata)
- Behov for forskning og forskningsmessig felling
- Krevende å ta ut skadegjørere i nødverge

ULV

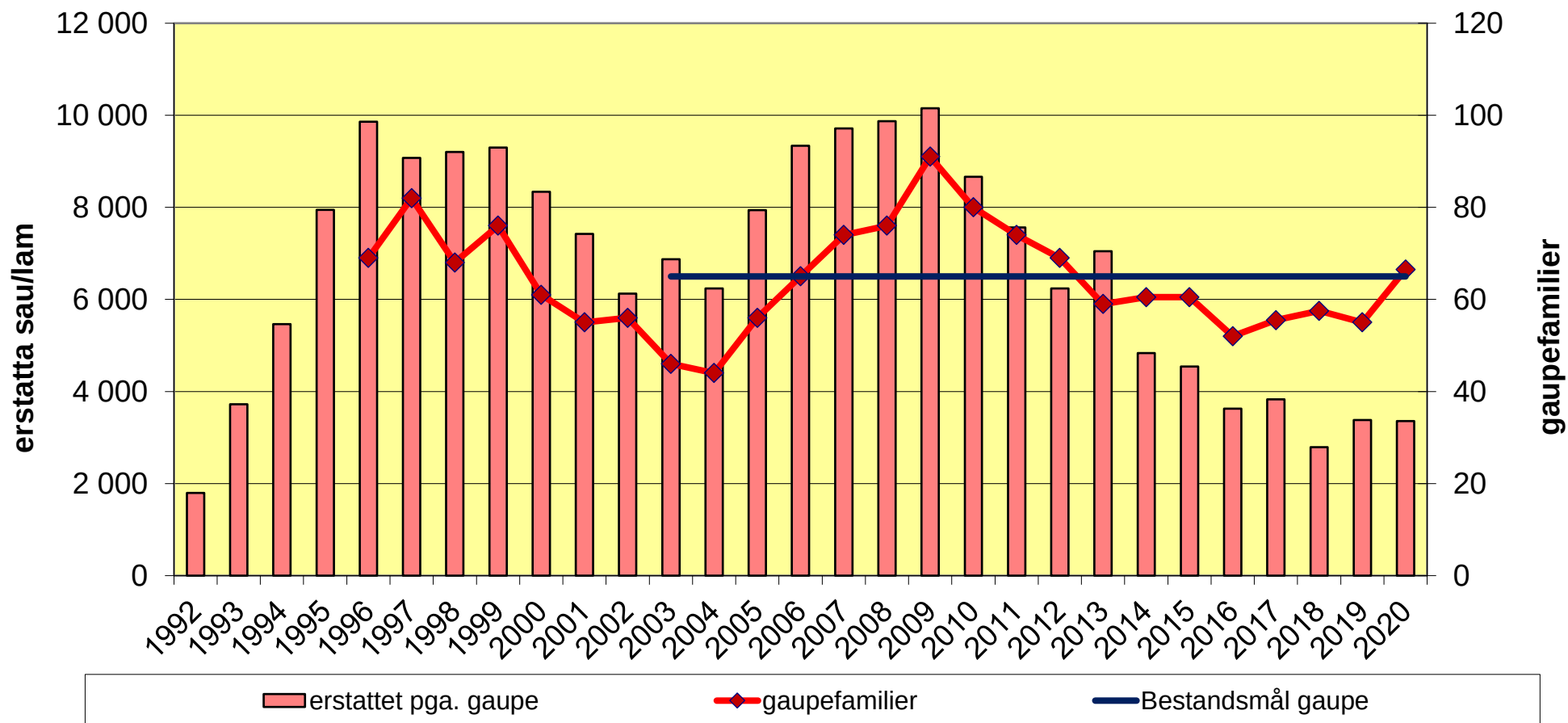
- Ulv og frittgående beitebruk er uforenlig
- Katastrofetap av sau ved ulveangrep
- Ulvesone - Tydelig soneforvaltning
- Forvaltning omkring bestandsmålet
- Ekstra belastning for beitebruk i randsoner omkring sonen
- Effektiv lisensfelling av ulv i revir
- Skadefelling på barmark er krevende

BJØRN

- Prioriterte yngleområder
- Årsak til 1 og 10 pst. av erstattet rein og sau
- Katastrofetap ved angrep på sau og i kalvingsland
- Beitenæringene trenger langsiktighet om arealbruk, også under oppbygging av bestanden
- Individuelle adferdsmønstre – flere muligheter for tilpasning av tiltak (uttak, flytting, jaging, ..)
- Eksempler på binner med unger som oppholder seg i beiteområder for sau med store tap og eksempler på det motsatte.
- Bardu og Namdalen i 2020

Sammenheng mellom bestandstall og tap

Utvikling av erstatta sau/lam pga. gaupe og antall gaupefamilier

Ja det skal være rovdyr i norsk natur

- Akseptere og respektere vedtatte bestandsmål
- Tydelig soneforvaltning – Beiteprioriterte områder
- Åpenhet og dialog om bestandsregistrering og bestandstall
- Forvalte omkring bestandsmålene
- Raskt uttak av særlige "problemindivid"
- Særlige tiltak i reinbeitedistrikt med vedvarende høye tap til rovvilt
- Erstatningene for tap til rovvilt må i størst mulig grad oppleves som rimelige i forhold til nivå, dokumentasjon og skjønnsutøvelse